

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection](#)[Trésor et entière histoire de la triomphante victoire du corps de Dieu sur l'esprit malin](#)[Collection](#)[1578 - Trésor et entière histoire de la triomphante victoire du corps de Dieu sur l'esprit malin - Nicolas Chesneau](#)[Item](#)[1578 - Nicolas Chesneau - Trésor et entière histoire de la triomphante victoire du corps de Dieu sur l'esprit malin - BM Amiens](#)

1578 - Nicolas Chesneau - Trésor et entière histoire de la triomphante victoire du corps de Dieu sur l'esprit malin - BM Amiens

Auteurs : Boulaese, Jean

Description matérielle de l'exemplaire

Format 4°

Type de reliure Le catalogue indique : "Rel. ancienne, parchemin".

Pages de l'exemplaire

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

31 Fichier(s)

Remarques

Remarques Le catalogue indique : "Relié avec : Histoire véritable de la guérison admirable advenue et faicté à l'endroict d'une femme nommée Nicole Obry, femme de Loys Pierret marchand demeurant à Vrevin à l'attouchemennt de la venerable relique du chef de S. Jean Baptiste en la grande église d'Amiens le dimanche dixneufiesme jour de may 1577".

Généralités sur l'exemplaire

Référence ThRenThRen_1378

Titre long LE THRESOR // ET ENTIERE // HISTOIRE DE LA TRIOMPHAN- // TE VICTOIRE DV CORPS DE DIEV // sur l'esprit maling Beelzebub, obtenuë à Laon l'an mil // cinq cens soixante six, // AV SALVT DE TOVS : // A nostre Saint Pere le Pape GREGOIRE XIII. // Factum est regnum hujus mundi DOMINI nostri, & CHRISTI // eius, & regnabunt in secula seculorum. Amen. // Apoc. cap. II.d.15. // Recueillie des oeuvres & Actes publics cy apres specifiez, & de mot à mot entierement couchez, & par ce Notoire, par les Heretiques impugnee, & publiquement averée par la Veüe, l'Oyë, & le Toucher de plus de cest cinquante mil // personnes, & selon la FOY, & selon le FAICT de double lettre patente, & // de double seal public

authëtiquee [sic], comme vray Instrument de Foy publique, // auquel on croira en tout Iugement. Ainsi presentee au Pape, au Roy, au // Chancelier de France, & au premier President, & selon le vouloir d'iceux // faict imprimer, // Par Iehan Boulæse Prebstre, professeur des Sainctes lettres Hebraï // ques, Pauure perpetuel du College de Mont-agu. // A PARIS, // Chez Nicolas Chesneau, rue saint Iacques, au // Chesne verd. // [-] // M. D. LXXVIII. // Auec les lettres de noz Saincts Peres les Papes PIE V. // Et GREGOIRE XIII. à present seant. // Et le Priuilege // Des Roys de France CHARLES IX. // Et HENRY III. à present regnant.
Imprimeur(s)-libraire(s)Chesneau, Nicolas
Date1578

Identification de l'exemplaire

Lieu de conservation et coteAmiens (Fr), Bibliothèque Louis-Aragon, Patrimoine M 1547

Lien vers la notice du catalogue de l'institution de conservation[Bibliothèques d'Amiens-Métropole](#)

Sources de la numérisationPhotographies de travail, Anne Réach-Ngô

Type de numérisationNumérisation partielle

Autres exemplaires localisés

- Aix-en-Provence (Fr), Les Méjanes, Vovelle Patrimoine Fonds ancien, [In 8 04133](#)
- Amsterdam (Nl), Universiteitsbibliotheek, Allard Pierson Depot OTM: [O 66-213 \(1\)](#)
- Douai (Fr), Bibliothèque Marceline Desbordes Valmore, Réserve Patrimoniale [I-16-1578-1-2 Rés C 347](#). Voir [la notice ThRen](#) de l'exemplaire.
- London (UK), British Library, General Reference Collection DRT Digital Store [1123.f.44.\(1\)](#). Voir [la notice ThRen](#) de l'exemplaire.
- Lyon (Fr), Part-Dieu, Réserve, [Rés 341536](#). Voir [la notice ThRen](#) de l'exemplaire.
- Lyon (Fr), Part-Dieu, Silo ancien, [SJ A 335/10](#). Voir [la notice ThRen](#) de l'exemplaire.
- Paris (Fr), BnF Arsenal-magasin, [4-S-401 et 4-S-402](#)
- Paris (Fr), Bibliothèque nationale de France, [LK7-3416](#)
- Paris (Fr), BnF Arsenal-magasin, [4-S-400](#). Voir [la notice ThRen](#) de l'exemplaire.
- Paris (Fr), Bibliothèque d'Art Contemporain, [Fonds Masson 0098 et Fonds Lesoufaché LES 0111](#)
- Paris (Fr), Bibliothèque Sainte-Geneviève, Magasin Réserve [4 R 939 INV 1148 RES \(P.1\)](#). Voir [la notice ThRen](#) de l'exemplaire.

Marques d'appropriation

Présence d'annotations manuscritesL'exemplaire ne comprend pas d'annotations manuscrites.

Pages significatives numérisées[L'estampe](#) placée en regard de la page 8 du texte est reliée au livre.

Indications sur la notice

Contributeur

- Réach-Ngô, Anne
- Vervent-Giraud, Sylvie (révision)

Droits

- Image(s) : Clichés Bibliothèques d'Amiens-Métropole
- Notice : Anne Réach-Ngô (UHA, IUF) ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)

Citer cette page

Boulaese, Jean, 1578 - Nicolas Chesneau - Trésor et entière histoire de la triomphante victoire du corps de Dieu sur l'esprit malin - BM Amiens, 1578

Anne Réach-Ngô (UHA, IUF) ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Consulté le 08/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/ThresorsRenaissance/items/show/1378>

Notice créée par [Anne Réach-Ngô](#) Notice créée le 30/01/2017 Dernière modification le 08/09/2024

LE THRESOR
ET ENTIERE
HISTOIRE DE LA TRIOMPHANTE VICTOIRE DU CORPS DE DIEU
sur l'esprit malin Beelzebub, obtenuë à Laon l'an mil
cinq cens soixante six,

AV SALVT DE TOVS:

A nostre Sainct Pere le Pape GREGOIRE XIII.

*Factum est regnum huius mundi DOMINI nostri & CHRISTI
eius, & regnabunt in secula seculorum. Amen.*

*Apost. cap. II. d. 15.
Matisson.*

Recueillie des œuvres & Actes publics cy apres specifier, & de mot à mot entièrement couchez, & par ce Notoire, par les Heretiques impugnée, & publiquement auerree par la Veüe, l'Oyé, & le Toucher de plus de cest cinquante mil personnes, & selon la Foy, & selon le FAICT de double lettre parente, & de double fœl public authentique, comme vray Instrument de Foy publique, auquel on croira en tout Jugement. Ainsi präsentee au Pape, au Roy, au Chancelier de France, & au premier President, & selon le vouloir d'iceux faict imprimer,

Par Iehan Bonlefe Prelstre, professeur des Sainctes lettres Hebraïques, Pature perpetuel du Collège de Mont-agu,

sine Messe faire.

leg.
A PARIS,

Chez Nicolas Chesneau, rue sainct Iacques, au
Chesne verd.

M. D. LXXVIII.

*Avec les lettres de noz Sainctes Peres les Papes PIE V.
Et GREGOIRE XIII. à present seant.*

Et le Priuilege
Des Roys de France CHARLES IX.
Et HENRY III. à present regnant.

D. N. D. PII. PAPÆ V.

D. N. D. GREGORII
PAPÆ XIII.

PIVS PP. V.
VENERABILI FRATRI FABIO
EPISCOPO CAIACENSI, APVD CHA-
RISIUM in CHRISTO Filium nostrum CA-
ROLVM Francorum Regem Christianissimum,
nostro & Apostolicæ sedis Nuntio.

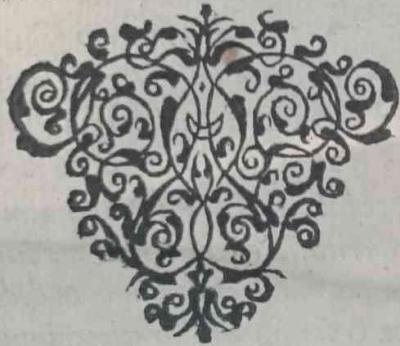
BIBLIOT
DIAMIENSIS

Menerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Be-
nictionem. Dilectus filius Ioannes Bouleſius
Presbyter, qui has noſtras tibi reddet litteras, fla-
grans ſtudio Diuini honoris amplificandi, ac etiā
deuotione erga nos & Sanctam Romanam Ec-
clesiam ſuperioribus mensib⁹ ad nos venit, A-
cūque quodam ingenti volumine comprehenſa
inſignis miraculi in Ciuitate & dioceſi Landunensi Epifcopo ipſo exi-
mia piccate administrante in Persona cuiusdam mulieris oppidi Vreui-
ni ad H̄ereticorum prauitatem confundendam, & cæcorum corda il-
luminanda, nuper facti, attulit. Quæ quidem nonnullis viris integri-
tate, religione, experientia, & doctrina præditis, & nobis probatis, di-
ligenter videnda, ac mature examinanda dedimus: quorum relatione
nobis facta, DE O omnipotenti gratias egimus, qui calamitoso hoc no-
stro ſeculo, ad diuinæ ſuæ Maiestatis gloriam, piorum ædificationem,
& errantium reuersionem, pro ſua Ineffabili misericordia in iſta Pro-
uincia, tantis hærefibus modo exagitata mirabilium ſuorum signa, ope-
rari dignatus eſt. Quare cum admirandum hoc & nunquam fatis cele-
bratum ſacrosanctæ Eucharistiae miraculum coram In-
numerabili hominum multitudine factum fuiffe referatur, ita id ad
omnium populorum cognitionem, ut perducatur, magnopere ſtuden-
dum eſt: Ideoque Extracta rerum omnium præcipuarum & inſi-

† ij

Le thesor de la victoire
gniorum, quæ ad illius manifestationem pertinere videntur, ad te per
eundem Ioannem mittimus, volumusque, ut iis cum Episcopo Lau-
dunensi, & Nicolao Espino Canonico, qui rei gestæ interfuerint dicun-
tur, accurate communicatis, si ipsi ea, ita ut narrantur, Acta esse
confirmauerint, mox cum Christianissimo Rege nomine nostro agas at-
que efficias, ut in eius Regno miraculum ipsum ad Dei laudem, Ma-
jestatis suæ Christianissimæ fauore imprimi, & in lucem omnium pro-
dire possit. Quod, ut fidelius & exactius fiat, eundem Ioannem im-
primendi curam habere opere preicum fore existimamus. Datum Romæ
apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris: Die octaua Octobris
M.D.LXXI. Pontificatus nostri Anno sexto.

CÆ. GLORIERIVS.

du corps de Dieu sur Dieu Zebub.

3

GREGORIUS PP. XIII.

*Venerabili fratri Episcopo Sancti Papuli apud Charis-
simum in Christo filium nostrum Carolum Francorum
Regem Christianissimum, nostro & sedis Apostolice
Nuntio.*

Nenerabilis frater, Salutem & Apostolicam be-
nictionem. Exponi nobis nuper fecit dilectus
filius Ioannes Boulæse presbiter, Quod alias cum
ipse diuini honoris amplificandi studio flagras, ac
deuotione, quam erga sedem Apostolicam et Ro-
manam Ecclesiam gerebat ductus, superioribus
mensibus adferre: Pium PP. V. prædecessorē no-
strum se contulisset, & Acta insignis miraculi in Civitate & Diocesi
Laudunensi illius tunc existente eximiae pietatis viro Episcopo præsente
in persona cuiusdam mulieris diuina bonitate facti magno volumine
comprehensa, eidem prædecessori examinanda obtulisset, prædecessor
prædictus illa nonnullis viris integritate, religione, experientia, &
doctrina præditis, ac per ipsum prædecessorem probatis, diligenter con-
sideranda tradidit: Licetque post modum illorum relatione per eum
cognita post gratiarū actiones D E O Optimo Maximo redditas, Vene-
rabilis fratri Episcopo Caiacensi eiusdem prædecessoris, & sedis Apo-
stolice in partibus istis Nuntio, dederit in mandatis, Ut sicut Miracu-
lum illud coram innumerabili hominum multitudine factum fuisse
referebatur: Ita ad omnium Christifidelium notitiam deduci satagens,
omnibus ijs, quæ ad illius manifestationē pertinebant, cum eodem Epi-
scopo Laudunensi, & dilecto filio Nicolao Espino dicitæ Ecclesiæ Lau-
dunensis Canonico, quorum uterque illi interfuit, communicatis, si ipsi
rem ita fuisse confirmassent, cum Charissimo in Christo filio nostro Ca-
rolo Francorum Rege Christianissimo ageret atq; efficeret Ut in eius
Regno Miraculum ipsum ad D E I Laudem, ipsius Caroli Iussu &
fauore imprimi, ac in lucem prodire omnino posset, ac alias prout

† ij

Le thesor de la victoire

in eiusdem predecessoris litteris desuper in forma Brevis confessis plenius continetur. Cum tamen, sicut eadem expositio subiungebat, dicti predecessoris superueniente obitu, litteræ prædictæ executioni debitæ demandari nequiverint, idem Ioannes ne propterea desiderij sui frustretur effectu, nobis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolicadignaremur. Nos dicti predecessoris vestigijs inhæredo, et enixè cupientes, ut ea quæ DEVS ipse ad piorū ædificationem & errantium reuersionem operari dignatus est, omnibus Innotescant, certamque de præmissis notitiam non habentes, fraternitatii tuæ per presentes committimus & mandamus, quatenus post præsentium receptionem, accitis tamen, & in hoc tibi assistentibus tribus in sacra Theologia magistris, seu professoribus in Vniuersitate Parisië si promotis ad dictarum literarum exequutionem in omnibus & per omnia procedas, perinde acsi illæ tibi specialiter & expresse directe fuissent. Non obstantibus præmissis, nec non omnibus illis, quæ in diætis literis expressum est non obstat, ceterisque contrarijs quibuscumqz. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, Die VI. Martij M.D.LXXIII. Pontificatus Nostri Anno Primo.

CAE. GLORIERS.

Attestatio Dominorum Doctorum Sorbonæ non impedientium quominus Manuale VICTORIAE CORPORIS DOMINI Extraetum voluntate & iussu felicis recordationis PII papæ quinti, & tota Historia authentica, imprimatur.

EGO subsignatus Maior Bidellus sacratissimæ facultatis Theologiæ Parisiensis certifico Magistrum Iohannem Boulæse, presbyterum, professorem literarum Hebraicarum pauperem Collegij Montis-acutij, obtulisse tertio Die Augustij, Anni Domini millesimi quingentesimi septuagesimi tertij, Magistris nostris Dominis Adamo Sequare Decano, Ioannij Peletier, Simonij Vigor, Iacobo Fa-

du corps de Dieu sur Beelzebub.

Fabro Syndico, & Ioanni Preost, Deputatis prædictæ facultatis, bina
nas literas Apostolicas in forma Brevis confeatas: Vnas quidem, D.
PII quinti: Alteras vero, D. GREGORII XIII. summorum
Pontificum: Et vnum quinque librorum volumen continens totam
Historiam Miraculi facti Lauduni, authenticum cum duabus paten-
tibus literis & sigillis: Et vnum librum inscriptum: Manuale VICT O-
RIAE CORPORIS DOMINI contra Beelzebub habitæ Lau-
duni anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, in Per-
sona cuiusdam Mulieris oppidi Vreuni, Extractum ut Summarium,
voluntate prædicti D. Papæ PII v. ex prædicta tota Historia.
Prædictum Boulæse dicentem se missum à Venerabili D. Episcopo S.
Papuli Nuncio summi Pontificis, ut etiam prædictus D. Vigor scie-
bat, pro executione literarum Apostolicarum in quibus scriptum est:
Accitis tamen, & in hoc tibi assentibus tribus in sacra
Theologia magistris seu professoribus in Vniuersitate
Parisiensi promotis: Et proinde hæc omnia pro prædicto D. Nun-
cijs mandato, offerre prædictis Dominis Deputatis: sed nominatim præ-
dictum Manuale extractum in Summarium totius Historie. Cui
Boulæse, dixit prædictus D. Syndicus postquam prædictæ literæ Apo-
stolicae fuerunt leæ, videntibus & audientibus cæteris: Fuit ne quid
additum huic libro ab eo tempore quo illum cum tota Historia visi-
tarunt, & de eo retulerunt prædictæ facultati Magistri nostri Chre-
stien, Paris, & Masson, quod non sit in tota prædicta Historia? Cui,
Boulæse respondit: Non Domine. Tum dixit D. Syndicus. Quando ap-
probauerunt illi totam Historiam, approbauerunt eam etiam in parte.
Vnde nec impediunt quominus prædictum Manuale & tota Histo-
ria authentica, imprimatur. In cuius veritatis testimoniu his subscripti
de Mandato prefati D. mei Syndici, Cui etiam iterum prædicta ob-
tulit omnia prædictus Boulæse die decimo quinto Iulij Anni Domini
millesimi quingentesimi septuagesimi quinti.

LE GOVX.

Literæ autem D. Officialis Parisiensis pro Approbatione FIDEI,
sunt pagina 772.

Literæ verò D. Episcopi Laudunensis, in cuius manibus DEVS hoc
effecit Miraculum, pro Approbatione FACTI, sunt pagi-
na 773.

Et eius confirmatio secundum Breue fe:re: PII Papæ quinti,
pag. 730. linea 4. & pag. 774. 786.

Item confirmatio ab Espineo facta secundum prædictum Breue fe:re:
PII Papæ quinti, est pag. 730. linea 12. & pag. 774. 786.

Priuilegium Christianissimi Regis nostri CAROLI huius nominis
noni pag. 777.

Priuilegium Christianissimi Regis nostri Henrici huius nominis tertij
pag. 781.

Item literæ D. Officialis Parisiensis pro Approbatione FIDEI &
FACTI, & omnium operum, & literarum patentium, &
actuum, quæ continentur in his de VICTORIA CORPO-
RIS DOMINI contra Beelzebub habita Lauduni 1566. li-
bris, pagina 784.

Quæ omnia breuiter, ut & reliqua, sigillatim suo patent ordine post
Epistolam gallicam.

BEATIS-

BEATISSIMO DOMINO NOSTRO,
Domino GREGORIO huius nominis decimotertio, Pon-
tificij optimo maximo Iochannes Boulæse presbyter Laumdunæ-
sis, Hebraicarum literarum professor, perpetuus Collegij Mon-
tis-acutj Parisiensis pauper, perpetuam fœlicitatem.

T DEVS Optimus maximus, cuius tu es
summus vicarius, Beatissime Pater, cognoscatur intellectu, ametur affectu, & imitetur
sensu omnium & singulorum hominum:
eiisque fiat voluntas sicut in cœlo ab omni-
bus Angelis & Sanctis, & in terra ab omni-
bus hominibus: Et ut septem vniuersi solius
Ecclesiæ D E I, cui præses, Sacra menta, &
proinde omnia quæ sunt in Ecclesia, Catholica, Apostolica, Ro-
mana, per viuificum C O R P V S D O M I N I à sacerdote in missa
consecratum: visu, auditu, & tactu, confirmata videantur, co-
gnoscantur & affirmentur ab omnibus: Ynde & omnis expellatur
hæresis, & eius effectus, tumultus bellicus: Redeatque deuota
pietas, bona conscientia, & festa pax: & inde tuæ Sanctitati
debita reddatur obediëtia per vniuersum orbem, in omni & homi-
nū salutē, & honorē & gloriā Dei: vt inquam hæc omnia fiat, iam
anno Domini millesimo quingentisimo leptuagesimo quinto, quā
humillim opotuimus animo, Tuæ Sanctitati, per venerabilē Domi-
nū Episcopū Sancti Papuli apud Christianissimum Regē nostrum
H E N R I C U M tertium, vestrum & Apostolicæ sedis nuntium,
obtulimus Enchiridion, siue Manuale, vt nunc offerimus exop-
tatum ab omnibus pijs Thesaurum, & Historiam integrum eius-
dem triumphantis admirandæque V I C T O R I A E C O R P O-
RIS D O M I N I in Beelzebub post Luciferum dæmoniorum prin-
cipem, habitæ Laumdunj, anno Domini millesimo quingentesi-
mo sexagesimo sexto. Vtrumque sanè & ex Fide & ex Facto au-
thenticum, & in tres partes diuisum pro ratione loci, quas hic
pro ratione temporis, quasi per singulos dies subdividimus se-
cundum authorum nomina, quorum integra dantur scripta na-

Lethes or de la victoire

turali ordine secundum locum , tempus , personas , & modum disposita in facilitiore DOMINICAE VICTORIAE demonstracionem & memoriam . Quo sanè bono nullum maius , honestius , iucundius , vtilius & magis necessariū cognoscimus : quum omnis hic tumultus bellicus oriatur à falsa religione , quâ per hoc miraculum euanescente , euanescent & eius effectus prædictus tumultus bellicus , Victrix clarissime relinquetur Religio Catholica , A postolica , Romana : & inde salus hominum & Regnum DEI . Vnde non mirum est , si callidissimus crudelissimusque hostis DEI & Hominum Beelzebub iste tantam nobis vndique difficultatem iniecerit iniiciatque , vt ante hunc annum Domini millesimum quingentesimum septuagesimum octauum iam à parta per CHRISTVM VICTORIA duodecimum , non potuerimus efficere , vt integra prodiret hæc historia , ad omnium populorum cognitionem (vt Apostolicis utrū verbis) summo studio perducenda : idque necessario , quum hominum complures hodie reuera nesciant , quis & ubi sit verus DEI cultus , quæve sit vera Religio , à qua tamen eorum salus dependet . Ut autem facilius quiuis propriæ salutis studiosus cognoscat quantum , quale , & in quem finem , DEVS Optimus Maximus his nostris tam calamitosis temporibus tam admirandum hoc effecerit Miraculum , paucissimis certè verbis paucos è multis admirandos istius Beelzebub authoris mortis effectus à pluribus quām centum quinquaginta millibus hominum , auditu , visu , & tactu comprobatos , dicemus . Idque primū in Genere , tūm sigillatim . In Genere itaque .

Ante obf
fionem .

Beelzebub per quadriennium ferè persecutus est mulierculam , Nicoleam nomine , quam & deiecit in aquam , in ignem , & in cellam vinariam . Cui apparuit internè & externè solus & concomitatus . Externè quidem , vt defunctus coopertus linteo albo , tūm toto corpore , tūm aperta facie maternum auum sine confessione mortuum referente : Et vt hotrendus Æthiops . Internè verò , solus quidem vel vt homo referens auum viuentem , vel vt execrandus Æthiops primò & postremò , à quo onerabatur ipsa & ferè strangulabatur . Concomitatus verò ab alijs , qui apprehant , velut faces ignea graue-olentes sulfur : velut bestiæ crudelissimæ incognitæ , vt cati æquè magni ac arietes maximi , micantibus oculis iracundi , & dentibus mordere , & vnguibus eam dilacerare conantes : vel vt horrendi Æthiopes , sed potissimum quatuor , quorum unus aureos offerebat : aliquando verò , idque sèpius , acutissimos enses & pugiones in eam & eius oculos

vibrantes, vnde paurore subsiliens ipsa manus oculis admouebat.
Prater hæc, Beelzebub ter, vt minimum, conatus est eam occidere: & ter eam exportauit: & eius consensum petiit, vt haberet potestatem in eius animam, sicut & in corpus, quam inde exportaret non videndam amplius. Hæc sanè quām breuissimè in genere sint dicta. Nunc in specie, vt & auditu, & visu, & tactu comprobatum est.

Auditu quidem. Nam Beelzebub mulierculæ maternum, vt ^{Cognita} _{Auditu.} dictum est, agens auum sine confessione mortuum, loquens in aperto mulierculæ ore, dicebat se gtauissimas luere pœnas in Purgatorio, quòd non exoluisset vota, quæ viuens voverat. In quotum compensationem petiuit Missas dici, Peregrinationes fieri, & Eleemosinas dari: sed & peregrinationem ad Diuum Iacobum de Compostella hyberno tempore fieri. Vnde parentibus dubium subiit, & coniuratus multis coniurationibus respondit se Esse à D E O, Se missum à D E O, Esse auum, cuius vt suam retulit vitam, Esse animam, & bonum Angelum aui. Qua sanè responsionis inconstantia Mendacio conuictus, & crudelissimo in Nicoleam obfessam effectu cognitus diabolus, vi maiestatis diuinæ à sacerdote coactus, respondit tandem se Beelzebub esse, & in suum auxilium omnes alios diabulos appellauit, cum quorum primarijs effecit trigesimum: Ingressusque sui causam dixit. Vreuini quidem, propterea quod sibi mater & maritus eam dedissent, sed præsertim quòd etiam ipsa sibi dedisset cōsensum C R E D E N S eum auum esse, & ei obediens peccatorum enumerationem auriculari confessione sacerdoti fecisset: vnde vt magnus Diabolus eam in suam accepisset. Launduni verò, vt horum immemor quòd ipsa beneficium absolutionis consecuta fuisset, mutauit sententiam: & vt iam antea ore aperto, lingua exerata, immotisque labris loquens, dixit: se ingressum fuisse, Iussu D E I, propter peccata populi: vt demonstraret se Diabolum esse, quòd hominum multi hodiè non credant esse diabulos in iudicium D E I: pro conuertendis aut confirmandis hæreticis: Et (quod omnium maximè notandum est) vt O M N E S H O M I N E S S I N T V N V M. Varijs linguis loquebatur. Singulorū occulta vitia publicè accusabat: accusatorum voces referebat. Quid alibi fieret, reuelabat. Argutus mendacij, dicebat: Non essem diabolus aliter: sum pater mendacij: mendacium est meum: mihi proprium: de meo: Veritas non est à me, nec mea: eam tamen emendico: coactus à D E O, & ab eius sacerdote veritatem dico: exultabat in pessimis. Vna vox triformis vt mugientis tauri, latrantis canis, & gronnientis porci au-

ā ij

Lethesor de la victoire

dita est: qua intelligebatur: Tauro quidem, Beelzebub: Cane verò,
Cerberus crasso capite: & Porco, Astaroth. **C O R P V S** verò **D O M I N I** **N I C O M E D I U M** appellabat, & suos Hugnotos appellandum docuerat, Io-
H A N N E M album: Verum se coactum fateri inesse H o c: reliqua
vero sacro-sanctæ consecrationis verba non proferens. Hæc sanè
intelligebantur omnium auditu.

Visu. Visu verò. Apparuit enim, Vreuni quidem, ut *Aethiops*, ut mus-
ca vermifera. Launduni verò, ut scarabeus, & dixit se multis alijs
modis apparuisse, ut in forma cati albi, muscæ, serui à pedibus, &
pauperis eleemosinam petentis. Sed & Launduni super tabulatū
obfessæ fœminulæ sexdecim annos natæ totum corpus erat in cō-
tinuo motu conuentens caput in omnes partes: & ore mirum in
modum aperto, lingua horrende versicolori productiusque exer-
tâ conuolutaque in conum ut cornu papyraceum, & feriente vel
gutturis nodum sub mento, vel auricularum alteram, immotis la-
bris, & respondebat clarissima voce D. Episcopo, & in aquam be-
neditam spuitabat dices esse aquam salitam: Sed & ante **C O R P V S D O M I N I C U M** ab Episcopo eleuatū, eleuabatur in aërem ad
sex pedes, aliquando quindecim viris fortissimis, licet toto conatu
renitentibus, tamen subinde eleuatis, ibiquevi maxima tenebatur,
ipsa aliquando facta crassa ut cadus halecinus, ore aperto, lingua
exerta, lata facie guttatimque conspersa versicoloribus maculis
ut pellum serpentum omnis generis, & cristæ galli gallinacei In-
dici, oculis versicoloribus crassis ut tauri, micantibus flammeisue
ut cati iracundi, horrendo quo quis diabolo sine cornibus depicto
horribilior, terribiliter rugiebat, rugiebat, auertensque faciem
ab *Eucharistia*, tam rabido & truci aspectu conspiciebat
populum, ut incuteret aspicientibus pauorē, & tandem in auer-
sum conuersa in orbem conspiciebat & populum & Ecclesiæ for-
nices, donec expirio cognosceretur egressus Beezebub. Hæc visu
comprobabantur ab omnibus.

Tactu. Tactu autem. Nam tā fortis & grauis erat sexdecim annorū mu-
liercula, ut quindecimi viri fortissimi vix possēt præualere in ea. cō-
tinēda. Quæ egresso Beelzebub relinquebatur plusquam mortua,
tam dura & rigida, & ut sine iunctura, ut quiuis vna manu tanquā
statuam ligneam aut lapideam erexitset eam in parietem. Et tum
citius fregisses, quam mouisses aut extremum nasi vel auricularum:
aut contractis omnibus membris, digitum, aut manum aut bra-
chium aut pedem in proprium reposuisses locum. Sed & tūc erat,
ut diximus, plusquam mortua sine imaginatione sensu & motu.
Quod sanè quam strictissimis ligaturis ad iuncturas, frictionibus

cum linteo crasso calido , toto Chireurgi viri fortissimi conatu perquam acerrimis (vnde videntes perhorrescebant) instrumentis ferreis, aciculis, amarissimis medicamentis, & omni Medicorum arte corā Dignitatibus Ecclesiæ, Magistratibus Iustitiae, & Primariis quibusque ciuibus nō semel quam certissimo tactu ipso comprobatum est. Beelzebub itaque mulierculam coram CORPORE DOMINI semper reddidit turpiter horribilem aspectu, auditu terribilem, & increibiliter duram & rigidam tactu: & ad tempus egrediens, relinquebat mutam, cœcam, surdam & obrigescentē tanquem statuam ligneam. Omnem certè conatum suum in eam demōstrauit. Et omnem medicorum artem vicit morbus, & morbum, CORPVS DOMINI, omnia diaboli disoluens opera, eiusque caput & venenum, & omne dominium conterens. Hæc inter alia permulta tactu, visu, & auditu non semel comprobata sunt.

1. Opifex itaque huius miraculi, siue VICTOR, est CORPVS DOMINI à sacerdote in Missa consecratum, qui finis est ad quem tendunt & referuntur ea omnia quæ sunt in sacro-sancta Ecclesia DEI Catholica, Apostolica, Romana.

2. Eius minister, est Dominus meus, Dominus Ioannes de Bourg Episcopus Dux Laumdunensis, Par Franciæ, Anisiacique Comes, & pietate & doctrina & omnibus modis nobilissimus adhuc in viuis, qui & Senatui Parisiensi totius Galliæ primo de hoc admirando DEI factō retulit.

3. Victor, est Beelzebub, à Lucifero, vt səpissimè dixit dæmoniorum princeps.

4. Liberata muliercula, Nicolea Obria, tūm annos tantūm natā sexdecim vt plurimum, Catholica, etiamnum hoc anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo octauo, qui duodecimus est à parta per CHRISTVM VICTORIA, viuens cum Marito suo, mater cōplurium filiorum abe iecto Beelzebub suscepitorum. De cuius ore Christianissimus Rex noster CAROLVS nōnus, & HENRICVS tertius, Regina mater & concomitatus regius rei veritatem audierunt.

5. Testes oculati, sunt plusquam centum quinquaginta millia hominum, & inter eos grauissimi viri publicæ fidei, vt Dignitatis Ecclesiæ, Magistratus Iustitiae, Medici, Chireurgus, Actuarij, & primarij quique ciues, palam & publicè factum istud videntes, audientes, & tangentes.

6. Hostes infensissimi, Hæretici Hugnoti fortissimi callidissimique nullum non mouentes lapidem vt supprimeretur hoc miraculum in Gallia, nunc ab illis in hæreticis CHRISTVM IN EY-

Efficiens.
Victor.

Minister.

Testes.

Hostes.

Le thesor de la victoire

CHARISTIA impiè negantibus, afflita miserrimè.

Locus.

7. In terra & dominio Principis Hugnotorū, qui fidele trium hominum audiuit testimonium: scilicet matri liberatæ, viri Ecclesiastici, & ipsiusmet liberatæ, quos in sua habebat potestate: idque concomitatus à plusquam ducentis quinquaginta viris primariae classis Hugnoticæ.

Tempus.

8. Anno autem Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, die Veneris, hora tertia pomeridiana, Vbi notantur sextus annorum mundi millenarius.

(In Tabula nostra Chronographica ex Collatione temporū Hebreorum, Italorum, Chaldaeorum, siue quatuor Monarchiarum, & Egyptiorum per annos Olympiadum, & ab urbe condita septem probationis modis demonstrauimus ab Adamo ad Christum natum colligi annos tria millia nōgentos sexaginta minus tribus mensibus 3960. C H R I S T V S autem vitam temporalem compleuit anno trigesimo tertio vitæ suæ, quo & resurrexit, & in cœlos ascendit, & paracletum misit, idque septem annis ante completum quartum annorum mundi millenarium: vnde eum ab eius Natiuitate & passione hic annus sit millesimus quingentesimus septuagesimus octauus: certissimum est nos esse in sexto annorū mundi millenario (sexto creationis diei respondente) cuius & Meridiem, id est quingentos annos, iam sumus supergressi: vnde quid fiat in Republica mundi sapientissimè attendendum est.) Notantur inquam, sextus annorū mundi millenarius, sextus centenarius, sextus dies, & tertia hora, vt qua Dominus noster I E S U S C H R I S T V S expirauit.

Finis.

9. In finem, vt Beelzebub princeps dæmoniorum, cognoscatur per digitum D E I electus: & inde aduenire Regnum D E I, in quo sunt omnes homines V N V M, siue unius veræ Religionis Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ Ecclesiæ. Cuius caput C H R I S T V S triūphans in E V C H A R I S T I A à Sacerdote consecrata in Missa, coram innumerabili hominum multitudine, VICTOR omnia dissoluit opera diaboli. 1. Ioh. 3. b. 8.

Quāmbo-
nū omnes
hoc cognō-
scere.

Quod sane omnium interest scire: vt & eorum Affectus, Intellectus, & Sensus confirmetur. Affectus quidem, Spe & consolatione propriæ salutis: Sensus verò, Charitate in proximum: Intellectus autem Fide in sacrosanctam Ecclesiam Catholicam, in teipsum, beatissime Pater, & in D E V M ipsum. Est enim hoc D E I factum, omnis generis bonum, & facile, & iustum, & tutum, & utile, & iucundum, & honestum, & necessarium.

Perfacile.

Perfacile quidem: Nam tua sanctitate significante, superiores

dicent inferioribus: Episcopi singularum Ecclesiarum rectoribus,
& hi toti populo: idque linguis omnibus.

Iustum, quia Sanctitatis est tua, Domini Dei Creatoris nostri Iustum.
effectum & voluntatem omnibus significare in omnium & sin-
gulorum salutem.

Tutum, quia omnium conscientia in quiete erit, cognoscens Tatum.
vbi verè sit Salus.

Vtile, quia Hæretici hac veritate, & propria conscientia vici, Vtile.
& propriæ salutis studiosi, deponent arma: vnde & pax aderit &
pietas.

Iucundum, nam obedientia tibi debita reddetur ab omnibus. Iucundum.

Honestum, nam quum amore plusquam paterno foueas Eccle- Honestum.
siam Dei, meritò sanè, charissimus Pater, ab omnibus laudaberis:
& quilibet totis viribus conabitur te ipsum imitari cunctis be-
nefaciendo.

Necessarium, nam complures reuera nesciunt, quænam, & vbi necessarium
sit vera Religio & Salus. Quum autem omnes te authore hoc ip-
sum tam admirandum Dei factum rescuerint: factum inquam,
vt cognoscatur & visu, & auditu, & tactu, comprobatum tam præ-
sentem nobiscum Dominum nostrum IESVM CHRISTVM in
omnem Hostis nostri crudelissimi Electionem, & in Defensionē
nostram: tam præsentem inquam CHRISTVM in EUCHA-
RISTIA cognouerint: Catholici certè de peccatis pœnitentiam
agent: Hæretici verò, Iudæi, & Turchæ conuertentur ad DEVM.
Et inde omnes malum à se propellentes odio prosequentur Dia-
bolum, quem sic VICTVM non metuent amplius, facileque cō-
temnent omnia hæc inferiora: vnde nec de his amissis poterunt
affici tristitia, nec miseria ab ipso Diabolo. Contra verò, Bonum
sibi procurantes omnes homines, tanquam fratres sese diligent:
In Patrem VICTORVM sperabunt, cuius primū quærent Re-
gnum, & adjicientur eis omnia, & gaudebunt. Et sic tandem hic,
& in cœlo cum Patre fœlices dulcisimè DEO vniuentur. Et sic ve-
ra cognoscetur Religio & Ecclesia Dei Reformatio. Cui Diabo-
lus pro more suo præcurrans vt alijs operibus Dei, suos oppo-
suit Reformatos: vt in principio legis Naturæ Deos opposuit
Deo, dicens primis parentibus: Eritis sicut Dij, scientes bonum &
malum: Ut in principio legis scriptæ, Magos opposuit ipsis Moysi & Aharoni: vt in principio legis Gratiae falsos Messias opposuit, ipsi verò Messiae CHRISTO: Et sic veræ Reformationi Ecclesiæ
suos opponit Reformatos. An non etiam continuus est conflit-
tus spiritus mali in bonum pro summa Gloria Dei? Verum lapis

Hæretici
ad quid di
cantur Re-
formati.

Le thesor de la victoire

CHRISTVS confracta quadrimetallicā confusonis Babylonicae
statuā, fiet mons magnū, & implebit vniuersam terram Dan. 2. c.
35. Quod regnum in æternū non dissipabitur, nec alteri populo
quām Christiano dabitur. Cuius sanè Regni aduentum oratione
petendum docuit Dominus noster IESVS CHRISTVS, omnia
subiecturus DEO patri: Vt verè tandem videatur hoc ipsum quod
Apoc. 11. d. 15. scribitur: Factum est Regnum huius mundi Domi-
ni nostri & CHRISTI eius, & regnabunt in secula seculorum.
Amen. Velit itaque nolitusque Vicitus Beelzebub, PIET VNVM
OVILE ET VNVS PASTOR: Iohan. 10. c. 16. ET OMNES
HOMINES VNVM ERUNT: Ioh. 17. c. 20. conuenientes in una
vera Religione & Sanctificatione nominis DEI, ut conueniunt
in una natura humana, in quam Deus insufflavit spiraculum vi-
tae: (aut potius vitarum ut habet Hebraica veritas) quibus & tunc
reddet Deus labium electum (Hebraicum) ut inuocent omnes
nomen (sive in nomine) Domini, & seruiat ei humero uno, Soph.
3. b. 9. Sicut ab Adamo ad cōfusionem linguarum post diluvium,
Erat terra labij unius, & sermonum eorundem: Gen. 11. a. 1. In qua
& Adam primus cognoscens rerum ordinem & proprietatem im-
posuit nomina rebus. Quam & secundus Adam CHRISTVS om-
nia restaurans uno generi humano pollicetur, ut dictum est, Soph.
3. b. 9. Et iubet examinandam usque ad iota sive jod triangularem
decimam literam omnium literarum fontem, & usque ad apices
Vocalium & Accentuum: Matth. 5. c. 18: Luc 16. d. 17. Quia certe tam
celebti cōmendatione, eius sanè discēdæ & docendæ quā arden-
tissimo flagrans studio: Cūm sit omnis pietatis, & doctrinæ om-
nium Diuinorum, Naturalium, & Moralium solus fons purissi-
mus, Vnicam trium Personarū Diuinarum Voluntatem & Actionem
in Rēpublicam humanam quām clarissimè pro singulorū
& omnium salute indicans: Eius inquam & discēdæ & do-
cēdæ, & singulorum salutis captus desiderio, DEI Optimi Ma-
ximi beneficio, fundamenta docemus in Iudæorum conuersio-
nem: & dedimus hoc Miraculum in manus Catholici D. Philip-
pi Regis Hispaniarum, à quo & nomine Reipublicæ in conuer-
sionem Maurorū sive Turcharum, qui sunt Chamitæ & Ismaëli-
tæ, petiuimus, & se daturum eidem Reipublicæ pollicitus est, tri-
ginta aureorum millia in complutensium Bibliorum Impressio-
nem cū Arabica versione. Vnde Biblia Hebraicæ, Chaldaicæ, Græ-
cæ & Latinæ, ut & nouum testamentum Syriacæ iam impressa sunt
apud Plantinum: Sed Arabicam versionem adhuc expectamus.
Diceris autem, Sanctissime Pater, hoc ipsum Romæ efficere, opus
verè Pon-

du corps de Dieu sur Beelzebub.

9

vere Pontificum, & te hominum primo dignum.

Scopus meus itaque finis & intentio, totus cogitatus, totus affectus, totus denique conatus meus est, ut, sub Deo Optimo Maximmo, tu, Sanctissime Pater, es revera Pastor totius Oeulis Christiani: ita & cognoscaris, ameris, & summa reverentia doneris. salere.

Cognoscaturque sacrosanctus ordo Hierarchicus & Supercelestis & Ecclesiasticus , quo respondent ipsis Seraphim , Pontifex : ipsis Cherubim , Presbyter: ipsis Thronis , Diaconus: Dominabus , Subdiaconus : Virtutibus , Acolythus : Potestatibus , Exorcista : Principatibus , Lector : Archangelis , Hostiarius : & Angelis , Plebs sancta.

In quem finē lātor sanē, sacerdotes illos qui nomine societatis Origo Sa-
I E S V appellātur, multū iā per vniuersum ferē orbē effecisse. Sed
mihi molestum est, quōd vnde duxerint originem & hoc effe-
rint, homines lateat. Nam reuera duxerunt suæ pietatis & doctri-
næ originem in nostra huiusce Collegij Montis-acuti commu-
nitate pauperum, à bono patre nostro Standouk, siue Standone
restaurata. Ex qua, eius & statutorū causantes austoritatem, ægrē
ferentēsque, vt dicebant, fundatorum intentionem non seruati,
egressi sunt vno die quatuordecim primariæ pietatis & doctriñæ
viri, statuta & Bullam nostram secum deferentes, quæ in veram
proxim deducerēt. Certè miserrimū est substantiæ iacturam face-
re, & expectare subsistens accidens; aut velle finem consequi, ab-
sque tamen disposito medio & principio. Fundatorum intentio
est, vt pietas reponatur: & destruitur medium & principium ad
hunc finem: id est, Boni viri, & bonum temporale. Eiiciuntur cō-
tra statuta & fundatorum intentionem omnibus modis retinen-
di probi doctrique viri, qui & bonum temporale conseruent, cor-
pus alant, & animum erudiant in pietatem, doctrinam, & virtu-
tem. ô Iudicium hominū! Egressi sunt itaque vno die quatuorde-
cim. Et hinc Nomen societatis I E S V triplici ratione acceperunt.
Prima quidem, ab Ethimologia sacro-sancti nominis I E S V, id est
Saluatoris, qui finis est statutorum nostrorum ultimus, statim in
corundem statutorū prologo his verbis manifestè demonstratus:
*Quatenus bone conscientie testimonio & probata per vitam literatura ac-
cincti fideles D E I A D S A L V A N D A S pāsim pereunte animas Deo
cooperatores fiant.* Altera verò, ab eodem illo sacro-sancto nomine
I H S cum armis Passionis superposito atrio inferioris nostri Sacel-
li, vt etiam videtur in foribus interioribus domus. Tertia autem,
quod secundum statuta, Collegium sit imitationis C H R I S T I.
Nam vt clarissimis verbis in Bulla videtur, prima institutionis nume-

6

Le thesor de la victoire

rum pauperum eruendi orum ad SALVANDAS passim pereentes animas, que ad animarum lucrum, est in numero sanctorum Apostolorum, ac Discipularum Domini sub benignissimo Salvatore, & sua Virgine matre, scilicet eleginta sex, ut minimum: eiusque festum est, Diuusio Apostolorum. Horum autem quatuordecim pauperum à communitate deficientium & egredientium occasione, D. Natalis Beda secundus Primarius, & reliqui pauperes communitatis, & superiores scribentes experimento comperisse prædicta Statuta ob illorum nimiam auferitatem tam in vietu & vigilia nocturna, quam in variis corporalibus & spiritualibus occupationibus, in desolationem dicti Collegij ita cedere, vt hucusque nullus, qui ipsum vivendi modum inchoauerit, in ipso perseverare potuerit: obtinuerunt Breue pro immutandis nostris statutis quandocunque ex trium Discretorum consilio expedierit, pro habendis viris perpetuis, qui perpetuò huiusmodi pauperum congregationem seu collegium, ad D e i honorem manuteneant. Licet etiam iam in Bulla haberetur. Sed res infecta remansit: quod prædictus Beda curauerit cōcremandum Hæreticorum siue Lutherorum primum: unde tandem exul C H R I S T I obiit in monte sancti Michaëlis.

Quicquid itaque Cognitionis D e i & obedientiæ tuæ Sanctitati in orbe nouo & alibi paratum est à Sacerdotibus societatis Nominis ih̄s reuera principiū sumpsit inter pauperes tui pauperimi Collegij Mōris-acuti. Sed est quod addam pro manifestada summa prouidentia D e i. Ut ciuitas Laumdunensis est super motum polita: ita & hoc nostrum Collegium in monte sanctæ Genouefes situm, dicitur Montis-acuti à fundatore D. Petro de Motte-acuto Episcopo. Cardinali Laumdunensi, vt in authenticis statutis videtur, sicut & pro foribus Collegij cum tribus capitibus Leonum, vt etiam iacet in æde Diui Martini à Campis in Choro ante Mosem æreum. De cognomine itaque D. Episcopi Cardinalis Laumdunensis, vocatur Collegium pauperum Montis-acutj. Vnde egressi sunt primi illorum qui efficiunt societatem nominis ih̄s. Et nunc D e i Optimi Maximi beneficio in me pauperimum presbyterum ciuem Laumdunensem, & vnum septem Perpetuum pauperum eiusdem Collegij tuæ offertur sanctitati summum Miraculum VICTORIAE sacro sancti CORPORIS DOMINI nostri I E S V C H R I S T I in Beelzebub habitæ Laumduni per manus D. Episcopi Laumdunensis, ad SALVANDAS passim pereantes animas. In quem finē profecto quantum D e s Optimus Maximus mihi dederit gratiæ, conabor & ipse nostra Statuta tā san-

¶ta in veram praxim deduci; ad habendos veros pauperes, qui in omnibus lucrum animarum quærentes, hac vndecima mittantur hora in Messm Domini.

Statutorum autem nostrorum in Religionis & Ecclesiæ DEI fauorem factorum hæc est summa.

Totum Collegium Montis-acutj est pauperum tantùm, sed potissimum orphanorum legitimorum, qui scopum sibi proponant, **FACERE VOLUNTATEM DEI**, legem DEI interpretari, & omnibus modis Animas DEO lucrari; cum omnium thesauro rū optimus, sit hominum tantùm. Quod ut fiat ordine, sint in Collegio Perpetui pauperes, ut minimùm septem Sacerdotes verè pij & docti, qui præsint & Seminario pauperum; Duodecim discipulorum Theologiae ut minimùm: & septuaginta duorum discipulorum Grammaticæ & Artium ut minimùm, & omnibus diuitibus. Qui omnes à minimo ad maximum in ingressu suo sigillatim habeant corpus Biblicum vulgatæ castigataeque editionis inter deuotionis libros sibi familiarissimos: studeantque & Hebraicæ linguae & Euclidi, ut & Grammaticæ & Artibus.

Perpetui pauperes sint, unus pater pauperum magister principalis, tres Discreti, unus Director pietatis & doctrinæ, unus Formatormorum, unus Oeconomus, & unus Actuarius communis qui singula domus aetate sollicitè in scriptis redigat.

Qui Perpetui scopum sibi proponant, Legem DEI interpretari, & **FACERE VOLUNTATEM DEI**, & proinde sancte matutinæ perpendentes, quæ, qualis, & quanta sit, inuigilent eruditio animorum in omne seruitum DEI, in omne animorum lucrum, in omnem pietatem, & bonam conscientiam in omnem doctrinam Catholicam omnibus linguis, sed maximè Hebraica, & in omnem virtutem: Inuigilent sanitati, actioni & exercitio corporum: Inuigilent & bonorum temporalium conseruationi & amplificationi in omne Pauperum scholasticorum undeque confluentium alimentum.

Pater pauperum, totius Collegij director, magister principalis, sit e pauperum gremio electus sincerè, literatus, zelator, prudens, & **CHRISTI** parvulorum amator, secundum statuta vitâ degens. Cui tamen per statuta penitus denegatur contactus boni temporalis: nec ei soli licet ardua domus negotia, nec materias maioris momenti (ut est animorum eruditio ad pietatem, doctrinam, & virtutem: corporis alimentum & exercitium, & bonorum temporalium conseruatio) per se concludere aut definire: sed Discretorum & Oeconomorum saltem, vel totius capituli, si negotium

ē ij

Le thesor de la victoire

exigat, deliberatione vratur atque consilio: vt in omnibus sapienter & prudenter iubeat secundum omnium consensum, & non secundum suam voluntatem solam: alioqui deponendus, & alter sanctè eligendus, qui se tantum cognoscat esse executorem consensus & voluntatis communitatis, & non propriè: Ad quid enim illi prescribuntur Discreti & Oeconomi & tota cōmunitas? Estque Patris & suorum substitutorum studium in suis exhortationibus ad perfectionis statum in Religione omnes inducere, ad Dei zelum & animarum lucrum, & proximorum ædificationē à pauculo imbibere ac acquirere: & toto conatu facere, vt crescat virtus, disciplina floreat, ametur paupertas: magis magisque promouetur honor Dei, & proximi vtilitas vel prædicando, vel in disciplinis instruendo, & maximè in Collegio pro communitate: In qua quam maximè curent ne potentum, & diuitum filij impie deuorent quæ pro CHRISTI veris pauperibus sunt sollicitè cōquisita: sed de suis temporalibus ad sui & cæterorum nutrimentū domui conferant diuites, & cum tota familia proficiant ducatu sui Pædagogi.

Duodecim Seminariū autem siue congregatio pauperum erudiendorum
Discipuli ad D e i legem simplicioribus interpretandā, & mores corruptos
Theologicū maximē carnis vitia diuinum verbum prædicando, reprehenden-
12
72
84
Septuaginta sub Directore pietatis & doctrinæ in dormitorio inferiori: &
duo disci
puli Gram-
maticæ &
Artium.
Septuaginta duos, vt minimum, discipulos Grammaticæ & Artiū
sub Formatore morum in dormitorio superiori. Qui octoginta
quatuor discipuli à dormitorio superiori descendant in inferius:
& inde transeant in totum Collegiū sub Discrētis & Oeconomis,
nec vestitū nec communitatem relinquētes, nec suum proprium
bonum quærentes, sed ad officia communitatis vtilitatem con-
cernantia, atque obedientias siue in domo siue extra domum sibi
impositas fideliter & sincerè exequendas. Omnesque sic in com-
muni viuant, quod omnes prouentus redditus, eleemosinæ, labo-
rum siue in Regentia, siue in dicendis Missis, & officiis aliisve on-
eribus vel exercitiis merces & retributiones in communi repa-
nantur ad omnimodam pauperum scholasticorum tantum nutri-
tionem. Et ne prædicta onera propter hanc prohibitam mercedis
appropriationē quispiā ferre recuseret: Teneatur unusquisque one-
ra hæc, scilicet Regentia, Sacerdotij, aliavē communitatis officia
& sarcinas à s v p e r i o r i b u s impositas gerere, & ad huius-
modi onerum executionem mandante superiore se disponere. Et
sic singuli Domui satisfacturi pro suo victu, hospitio & instru-

ctione : siue pro eleemosynis & misericordia in eorum eruditio-
ne & compositione morum suscepitis, alios paruos posteros re-
quisiti erudiāt, in moribus dirigāt, & vt poterūt, alere iuuēt, tāto
quidē tempore quanto hæc beneficia ante gradum licentiarum à
prioribus suscepient. Et proinde studeant Oeconomia, doceant
in singulis cubiculis & classib[us], & prædicent in sacello inferiori,
& in vrbe. Sed & per supradictos MAGISTROS ET DISCRE-
TOS pauperes huius Domus & subalternarum, ad prædicandū de-
putati, preuilegijs fratrum, Prædicatorum & Minorum, quo ad
prædicandum, & etiam gradum Lectoratus habendum, & gradum
in vniuersitatibus obtinendū, gaudeant, etiam emissi ad paruos
in subalternis domibus ex obedientia & deputatione Communi-
tatis erudiendos. Quibus omnibus Laudabiliter peractis sub suis
tribus ducibus, & satis maturi qui hæc eadem per se faciant : tum,
si recipi pro semper non velint, liberi emittantur à Perpetuis
cum vero suæ pietatis, bona conscientiæ, & probatae per vitam
literaturæ testimonio authenticō, id est signo Actuarij & Com-
munitatis sigillo, communito: Emittantur inquam per vniuer-
sum orbem ad regendas scholas, & prædicandum in domibus su-
balternis, in Monasterijs in quibus & profiteantur si voluerint,
emittantur ad docendum in singulis ciuium domibus, in singulis
pagis, in singulis ciuitatibus, in singulis scholis, in singulis Colle-
gijs, & in singulis Ecclesijs. Vnde cum suæ laudabilis vitæ testimo-
nio à magistratu loci authenticè accepto reuertentes domum seu
Collegium Montis-acuti, aut subalternas, rursus recipiantur ad
tempus vel pro semper, vt etiam alij veræ paupertatis amatores
cuiuscunque ætatis & artis, qui doceant pietatem, doctrinam sa-
nam, virtutem, Theologiam, œconomiam, in vita actiua & con-
templativa, aut alio quoquis modo sint utiles communitati, repa-
nántque in communi omnia quæ lucrifaciant in Collegio, fiant
que, si velint, pauperes Perpetui iam tum rerum cognitione &
experiencia donati. Sicque semper & ubique ad SALVANDAS
passim pereuntes animas DEO cooperatores fiant & nostri om-
nium magistri & SALVATORIS CHRISTI exemplo studeant
pirmitus factis & probata morum exemplaritate ædificare cete-
ros, & deinde duriores (quibus exemplum non sufficit) increpare
sermonibus. Cum omnis CHRISTI actio nostra sit instructio.
Qui scopus & finis est nostrorū statutorum & Bullæ & Brevis in
omne bonum Ecclesiæ piè factorum ad transplantandas huius
seminarij plantas fructiferas, & in Collegio, & in subalternis, &
in totius Ecclesiæ agris. Hæc autem scribo, vt Sanctitas tua, & Ec-

Lethesor de la victoire

clesia D E I , & pauperes percipient sibi paratum in Collegio Montis-acuti fructum: & vt sciant Communitatis alumni se pietatis opus suscipere, vt & timore damnationis æternæ deorsum in inferno cum diabolo hoste nostro crudelissimo , & spe gloriæ æternæ sursum in cœlo cum Patre nostro dulcissimo, & omnibus modis lucrificant animas D E Q . Quod ut exequantur, in promptu habeant textum Biblicum & Statuta, & Bullam , & Breue : & proinde non sinant ea amplius occultari : vt nec bonum temporale à superioribus exterioribus latenter, cautèque inuadi : nec sanctam pauperum eleemosynā à diuitibus impiè deuorari. Quæ D E I optimi maximi semper malum in bonum conuertentis beneficio iam innotescunt æquissimo Senatu Parisiensi in manu D. Francisci à Rupe Thomæ Senatoris verè timentis D E V M , munera non accipientis, & veridici, ad hoc à Senatu ipso Nominati, & electi, etiam id petébibus pro Rege, & Republica vritis clarissimis & DD Augustino Thuano, Iano Guesleo, & Barnaba Brissonne Regiæ procuracyis triumuiris in Senatu Parisiensi, consilij que sacri Senatoribus, omnium Patrum conscriptorum consentu, sapientissimo & diligenterissimo equite D. C H R I S T O P H O R O Thuano primo præside proferéte: electi, inquā, qui Reformet hoc nostrū Collegium, & tā sancta & omnibus & singulis vtilia Statuta & Bullam & Breue in verā praxim reuocare cogat. Quod ut faceret, prius sapientissimè & prudētissimè bonorum temporaliū rationem exigit ad recolligēdos veræ paupertatis amatores Perpetuos, D E I zelū secundū scientiā habentes, qui totis viribus Perpetuò suscitent & erigant & conseruent, & doceant gentem nouā, paruulos adolescentesue scilicet qui simul(antequam mundi delicijs & ambitionibus illecti sint) vitæ mortificationem & morum compositionem cum scientijs D O C E A N T V R amplecti. Quatenus bonæ conscientiæ testimonio & probata per vitam literatura accincti fideles D E I ad S A L V A N D A S passim pereuntes animas D E O cooperatores fiant: Quique totum bonum temporale gratis erogent alendis solis pauperibus scholaribus ex omnibus mundi partibus cum sui status attestatione authentica confluentibus.

In finem itaque nostrorum Statutorum in veram praxim ducendorum , conscientiæ puritati studentes, hæc dicimus : vt, & Biblia petiuimus à Rege Catholico , Hebraicâ , & alijs multis linguis edenda, sed Arabicam versionem à tua sanctitate expectamus: & linguæ Hebraicæ fundamenta gratis jacimus: & Domini nostri I E S U - C H R I S T I S A L V A T O R I S V I C T O R I A M à

*veræ Religionis Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ, & tuæ sancti-
tati verè obedientes, & proinde SALVI, quæ humillimo can-
didissimóque possumus animo tuæ offerimus bonitati, tuæque
sanctitatis pedes deosculamur, tuam sanctam expectantes bene-
ditionem.*

Paucis admodum sanè diximus quæ visu, auditu, & tactu com-
probata sunt in VICTORIA CORPORIS DOMINI. Verùm
finiat Sanctitas tua me Chartę descriptionem etiam adferre hic ad
verbū è Gallico nostro à nobis translatam. Licet autem verear
esse prolixior æquo. Tamen ordo ipse secundum locum, tempus,
personas, & modū multò clarior erit, & utilior eis quæ diximus, &
multò plures commoditates adferet. Nam rem ipsam sibi videret
videbitur Sanctitas tua: vnde quale, & quantum sit Miraculum,
clarissimè cognoscet. Et proinde sapientissimè, vt in omnibus so-
let, iudicet in Defensionem Ecclesiæ, Hominū Salutem, tui Obe-
dientiam, & DEI Gloriam, quæ sint opus facta. Quod si sermo-
nis inculti arguatur noster stylus humillimus: Benignitas Aposto-
lica dignetur scire, Nos dedita opera Veritatem ipsam solū con-
tentā doceri, simplici minimēque fucato nec diffici, sed tantum
salutari vestiuisse eloquio: Quod facilius in omnium populorum
linguas possit transferri. Quare nec hīc, nec in toto reliquo The-
sauro Latinè etiam à nobis verso, si quando DEO & tibi visum
sit ita prodire in lucem, Veritas ipsa tantum, & non humillimi sty-
li verba, sunt exactius perpendenda. Rem itaque oculis subio-
ctam conspicere dignetur Sanctitas tua.

*S U M M A V I C T O R I A E C O R-
poris CHRISTI Historia.*

ANNO salutis nostræ millesimo quingentesimo sexagesimo
quinto, PRO quarto, & post eum, PRO quinto summo IESU
CHRISTI Vicario agente Romæ: in Galliæ Franciæ re-
gno inibi regnante Christianissimo Rege CAROLO id nomi-
nis nono, accidit quod tertio die Nouembri sub horam tertiam
pomeridianam, Vreuini in Thierachæa prouincia Picardia (Bel-
gium vocant) Diocesis Laundunensis, Nicolea Obri nata quin-
decim aut sexdecim annos, filia legitima Petri Obri Lanionis &
Catherinæ Vvillot, & vxor Ludouici Pierret Sartoris, cùm esset
sola in Ecclesia & oraret Deum pro defunctis, congenulata su-
per tumulum defuncti cui sui Loachimi Vvillot, yudit ante se vt

Le thesor de la victoire

hominem sepultum erexit, qui locutus fuit illi, persequutus
fuit illam & oneravit, & illi apparet tertio habebat similitudi-
nem dicti defuncti cui, quem & se esse dicebat. **Quod certe illa**
CREDIDIT. Et tum subito is intravit in eam, quam & effecit
tam agrotam, ut illa receperit extremamunctionem, emiseritque
tot & tam horribiliter subitos & congeminatos singultus ut iu-
dicarent eam mori. Verum remansit illa ut animo defecata. Actum
is autem internè apparet & loquebatur illi, quæ cum ad se re-
dijisset, respondit, dixitque parentibus: Auum sibi apparuisse, cum
que, pro liberatione illius à pœnis purgatorij, (vbi detinebatur,
propterea quod statim à cœna morte correptus, non fuisset con-
fessus peccata sacerdoti, nec declarasset peregrinationes quas vo-
uerat viuens) instanter petere, ut celebretur missæ, donentur ele-
emosinæ, & fiant peregrinationes, quas illis dicebat. Parentes autem
& amici completis his bonis operibus, videntes morbum non di-
minui, sed & audientes præterea peregrinationem ad Diuum Ia-
cobum superesse faciendam, aut certe conuertendam in alias pe-
regrinationes, aut bona opera, consilio proborum, doctorumque
hominum, fecerunt adiurari istum auum à magistro Claudio Lau-
tricheto curatorum altero, & à magistro Gulielmo Lourdeto
scholarum magistro. Is autem itaque respondit (ut semper ab eo tē-
pore) in aperto ore Nicoleæ multis adiurationibus, & se dixit esse
à Deo, & missu à Deo, & Ioachimum Vvillot, & Animâ & bonu
Angelu ipsius. Verum ab effectibus & dictis eius fuit iudicatus
Angelus malus, tenebrarum, & Sathanicus. Vnde etiam firmissimis
rationibus frater Petrus de Motta religiosus prædicator ordinis
sancti Dominici (hic appellantur vulgo Iacobitæ) demonstrauit
cum reuera mendacem: & proinde declarauit eum esse Diabolum:
Quem & facto semper ab eo tempore strenue in nomine **DEI**
vrsit egredi ab hac creatura. Is autem auus ab hominibus cogni-
tus talis, licet hanc sui cognitionem omnibus modis quantum
potuisset, deprecatus fuisset, & postremò adiuratione coactus,
respondit: suum nomen esse Beelzebub: se solum esse in obsecra-
corpore: se in eam intrasse, propterea quod sibi mater & maritus
dedijiset eam, & quod etiam ipsa sibi dedijiset cōsensum. **CREDENS**
auum esse: quam & semper coram sancta Hostia reddidit turpiter
horribilem aspectu, & auditu terribilem, & ad extremum, ut iam
antea, incredibiliter duram & rigidam tactu: Ad hanc & apparuit
illi ut homo maximè horrendus turpis & niger, vnde nec **CREDIDIT**
illa amplius eum esse auum suum quā & ter asportauit,
& postea in adiuratione confessus est, se habere potestatem in
corpus

corpus quidem, sed non amplius in animā ipsius: propterea quod sibi nihil voluisset illa dare ab eo tempore quo credebat illa eum esse diabolum: & postea, ne reciperet amplius illa creatorem nostrum manē domi paternæ, vt antea faciebat, reddidit eam alternatim & mutam, & cœcam, & surdam: & postea, ne confiteretur illa quæ parentibus subripuisset & patrasset latrocinia, quorum tamen author is fuerat: effecit illam simul & eodem temporis puncto, mutam, cœcam & surdam (Illa interea signis digitorum ori Immisorum petente vieti necessaria) donec rediret, & possideret illam: In qua tum is garriens multo amplius quam antea, deridebat peregrinos & eorum benefactum: Et semper accusans vitium, reuelabat, etiam longinquieribus magnæ multitudinis assistentium illorum peccata secretiora non confessa sacerdoti, nō Effectus cōrecordans amplius confessorum, vt səpissimè dixit & experientia fessionis sa-demonstrauit. Bonus autem religiosus, præterquam quod sibi crumentalis. adiunxit iam dictos Ecclesiasticos, vt multo diligentius cogeret Diabolum egredi primū, in domo solū: Deinde, in domo & Ecclesia: Tum, omnino in Ecclesia, etiam se afflixit oratione Ieui-nio, & omni specie laboris: & sic factō dictoque (concionabatur in aduentu) docuit homines & vreuni in quibus accendebat deuotionem, & episcopatum Laundunensis, Suectionensis & Ar-chiepiscopatus Remensis, & subiectos Comitissæ de Brenne, vt omnes cordis candori studerent ad recipiendum saluatorem & Dominum nostrum I E S V M C H R I S T V M in die Natalis Domini quem & inde sinenter publicis supplicationibus precarentur pro salute patientis: Cui fecit redditio loquutionem, visum, & auditum, primò quidem attactu veræ crucis, ori, oculis & auribus il-lius admotæ: idque ad tempus (quo durante confessa fuit sacerdoti illa omnia de quibus à Diabolo accusata fuerat, Cui & pa-rentes pepercérunt, cīque manē data sanctissima hostia) postremò verò, (postquam Beelzebub appellasset omnes alios Diabolos in suum auxilium) faciendo eam, etiam in hora vna pluries, recipere victoriosissimum remedium qui est creator saluator & dominus noster I E S V S C H R I S T V S in sanctissima hostia. Cuius sanè V I- Effectus cor-CTORI A M primā videns bonus religiosus, maximā fuit affe- FORIS DO-ctus lætitia, exclamauitque dicens: O magister Gonnine E C C E MINI. TE VICT V M. Fuit etiam Nicolea eodem temporis momento VICTORIA prima. (vt semper ab eo tempore postquam recepisset Dominum no-strum) sanitati & spiritus & corporis redditā, accensa deuotione & ornata gratiofa pulchritudine naturalem superante. Beelzebub itaque se videns presentiā Regis regum in sacratissimā Hostiā, co-

Le thesor de la victoire

actum qui aufugeret æquè statim ac reuerterebatur (non autem summis conatibus ministrorum prætensorum reformatorum, qui sese offerentes eum adiurauerunt: quibus dixit, se illorum nomine nihil omnino facturum: quia illorum esset dominus: licet aliâs illos, vt suos, benè diligeret) Beelzebub inquam, vt accedens: ita & fugatus, sese iniecit & propugnaculo se muniuit, in tibiarum alteram: tum in brachium sinistrum, quod reddebat immune à sensibus illius potissimum quando illam relinquebat. Nam possidens illam eo plus vtebatur, quam altero: Et se fortificauit præterea viginti nouem aliis diabolis, qui in horribilibus visionibus apparebant illi: vt homines nigri & horrendi, qui ensibus & pugionibus nudatis illam volebant occidere: vt crassi feles Catue nigri æque magni ac verueces, qui volebant illam vnguisbus lædere, mordere, & strangulare: Et, vt faces igneæ graueolentes sulphur, sese vibrantes in eius os & oculos: a quibus dicebat se quasi suffocari. Cui ita misellæ apparentes, faciebat illam pauore subfiliare & oculis manus apponere. Quorum triginta dæmoniorum Religiosus intercessione glorioſiſſime virginis & matris Dei M A R I E per sanctissimam H o s t i a m fugauit viginti ſex in ecclesia noſtræ Dominiæ Lieſſæ lætitiae ue. Et die ſequenti, alium nomine Legionem Petrepontij interceſſione ſanctorum quorum reliquæ inibi feruabantur: verū non potens fugare omnes, propterea quod in ea eſſent qui non exirent, niſi per epifcopum, vt dixerat Beelzebub, deduxit patientem Laumdunum die Iouis vigefimo quarto Ianuarij millesimo quingentesimo ſexagesimo ſexto: vix que, cum omnes timerent hospitio excipere diabolum, hominum peccata pateſcientem, fecit illam hospitari in Porculorum hospitio: ita eam reddens in manus reuerendi in C H R I S T O Patris & Domini, Domini Iohannis de Bours digniſſimi Epifcopi & Ducis laumdunensis qui iam vreuii diabolum adiurauerat in illa. A vreuiio autem viſque ad Laumdunum Saluator & dominus noſter I E S V S C H R I S T V S, vt per adolescentem puerum (ſi non ſit aliud) omnes liberauit ab aquarum periculo ante Lieſſam: Ita, & per reuerendum in C H R I S T O patrem fratrem Godofredum Billium Lunæum, doctum, magnanimum, & liberalem Abbatem Saincti Vincentij Laumdunensis, eos eripuit Petrepontij ab effetu malæ voluntatis Inimicorum ecclesiæ catholicæ: & ſemper feruauit dictam Nicoleam. Quam Laumduni hi prætensi reformati ad totam noctem vigilantes obſeruarunt, multumque timore præteriti laborarunt continentes eam dæmoniacam, in qua viderunt contrarios effectus authoris mortis, & panis vitæ:

Idque tam in dicto Porculorum hospitio, quam in carcere. Vbi quidam illorummet medicus illi dedit potionem perquam foetidam & perniciosa non sine periculo corporis misellæ: quam etiam, præter hæc, minati sunt occidere. Quare necessarium fuit illam collocare in tutum locum: ut quam officiosissimè illam exceptit, substinuit, protexit, & enutriuit ab eo tempore domi suæ frater Petrus Spifame eques ordinis sancti Ioannis Hyerosolimitani commandator Castillonis & Puisiaci. Qui certè fuit incitatus ad illam excipiendam, prece quidem reuerendi patris episcopi. sed potissimum pio colloquio quo illū verè candido corde alloquutus est Magister Nicolaus Regnier fidus gubernator domus illius & maior venerabilis collegij. Ad hæc, in ea domo fuit factum per pulchrum devotionis exercitium: cui præfuit magister Nicolaus Espineus canonicus nostræ Dominæ Laumdunensis: qui ab eo tempore semper cum aliis custodibus diu noctuque adfuit patienti, veritatiq[ue] testimonium perhibuit constantissimè coram principe à Condæo. Reuerendus itaque pater Episcopus in magna humilitate, clementia & patientia se afflixit orationibus, Ieiuniis, & laboribus: Cui & deuotè subservierunt venerabiles & circumspæcti viri & magistri Christophorus Hericurcius decanus, Niccius Pezeus Iudex ecclesiasticus officialis & consiliarius regius, venerabile collegium, Ciues & alij Catholici: & super tabulato (quod dictis diaboli in ædicula Puisiaci, atque conquestionibus magnæ multitudinis, etiam aliquando vnâ horâ plusquam vingt' mille, assistentium, in ecclesiæ naui fuit restitutum) maximo boni pastoris functus est officio, fugauitq[ue] tres dæmones alias ut sequitur.

CHARTÆ DESCRIPTIO.

A **V M D V N I** itaque Dæmoniaca à pluribus deferebatur in Processio. Ecclesiam, & post ferculum dominæ nostræ, veram crucem, & Eucharistiæ sacramentum in publicâ supplicatione factâ in postrem diebus Hugnotorum factionibus, & bis, & tribus circuitibus circum chorum, crucem & nauem Ecclesiæ: & ponebatur pone chorum, aut in claustrum.

B Interaedium magister Franciscus fauiere Theologus Francis- Concio. canus concionabatur.

C Peracta verò concione Reuerendus pater Episcopus celebrabat Missam ad altare, dictum imaginis. Et quotiescumque ostendebat populo saluatorem & dominum nostrum IESVM CHRISTVM

ī ij

Le thesor de la victoire

tam sub specie panis, vini, quam duorum simul, dicens OMNIS
HONOR ET GLORIA, Daemoniaca (E) à tabulato cōtra vim
omnium suorum custodum, hīc per duos tantum significatorum
euolabat (G) sex pedibus altius in aereum, vbi horrenda repandá-
que se continebat donec reuerendus pater Episcopus depresso-
set manus & Dominum altari superposuisse. Tum enim recide-
bat etiam illa in sua puluinaria & garriebat, vt antea, eorum agēs
proprié personnam quorum malefactum accusabat.

Demoniaca
sex pedibus
eleuata in
aerem.

D. At Missā dictā, Episcopus relinquebat sanctissimam Hostiam
Adiuratio. super altari: nec exuens ornameñta, ascendat super tabulatum,
faciebat signum Crucis, iaciebat aquam benedictam: & primis
diebus sedens, sed ab eo tempore (propter reformatos, qui Cade-
tum delicatū eum appellabant) semper stans, legebat in libro ad-
iurās & interrogans diabolum. Deinde sibi curabat adportandum
EUCHARISTIÆ sacramentum concomitatum cereo benedi-
cto, in cuius igne faciebat cremari nomen diaboli: Cui præterea
ostendebat veram crucem. Hoc agens vt impræsentiarum ficeret
egredi diabolum virtute sanctorum Euangeliorum, Orationum,
& Adiurationum, in nomine sanctissimæ Trinitatis paradisi, &
saluatoris nostri Iesu-Christi.

E. Dæmoniaca autem (die veneris octauio Februarij admodum
crassa) licet sederet & contineretur: tamen totum corpus semper
mouebat, vltro citrōque caput obuersitans, & ore aperto labiis
etiam immotis & linguâ longius exertâ semper loquebatur: Id
est Diabolus in illa. Qui inter omnes alios sermones, quos sem-
per adiuratus respondit gallicè reuerendo Patri Episcopo, quos
que magister Guillelmus Goreret actuarius regius prescribebat,
vt omnes audiebant, Dixit interrogatus ipse causam propter quā
ingressus fuisset in hanc adolescentem fœminam catholicam sim-
plicem quæ suo corpore non fuerat abusa? INGRESSVS sum,
inquit, in istam meretricem, in istam adulteram (sic falsò appella-
bat pudicam, vt nec dicebat amplius causam quam dixerat vreui-
ni) PRÆCEPTO DEI: PROPTER PECCATA populi: Vt
Caussa in-
gressus Dia-
boli.

demonstrem quod sum Diabolus: pro conuertendis aut confir-
mandis Huguenotis: Et ad faciendo omnes homines vnum aut
alterum (quod intelligimus prope diem futurum, vt omnes ho-
mines sint catholici, & non hæretici, licet cōtranitatur quantum
potest) & per Sangbeum siue sanguinem hei (non ita frequenter,
Dei, dicebat) oportet me meam exercere artem, me meo fungi
officio, illos faciam OMNES VNVM. blasphemabat & Episco-
pus verò dicebat: Erit IESVS, qui illos faciet VNVM.

Aduktione verò sui nominis irascens & mirum in modum se
cruians maledicebat, blasphemabat, & excrabatur primis qui-
dem diebus: sed postremis, non curauit amplius: vt nec de vera
cruce, dicens se nondum egressurum.

Vox trifor-
mis vt por-
cicanis, Ia-
ni.

D,E, Tandem, reuerendus Pater Episcopus dicebat illi: Quia, pro-
pter Euangeliā, Orationes, Adiurationes, Aduktionem tui nomi-
nis, veram crucem, nec propter illa omnia quæ tibi fiunt, & dicū-
tur, tu non vis egredi: tibi monstrandus est tuus dominus, in
cuius virtute nunc nunc perbellè te faciam exire. Cui diabolus
A L B V S Sed statim reuerendus Pater Episcopus eum redarguens, Diabolus ap-
dicebat: Tu mentiris. Tuus est dominus, cui cogeris obedire. Ec-
quis te docuit eum ita vocandum? Diabolus respondebat: at ego
docui meos Huguenotos ita vocandum. Sit ita, dicebat Episco-
pus: quia tu sic illum vocas, & vocari facis: nec in eo recognoscis
aut diuinitatem aut superioritatem: Quare tu tibi tantopere ti-
mes ab illo, quando illum tibi monstro? Cum illum ita despicias,
quare facit te abscedere suo accessu? Quare firmus non subsistis?
Quare illi de tuo decedis propugnaculo? Quare te in fugam co-
niicit? Diabolus respondebat: Ha Ha: tu non dicas omnia siue
quid rei sit. H o c : Ibi est, H o c : ibi est, H o c . Quod pluries re-
perebat. Vnde maximè mirabantur homines.

PVS DOMINI
Iohannem
album.

F Reuerendus itaque Pater Episcopus tenens eleuatam sanctissi-
mam HOSTIAM, eam illi ponebat ob oculos quâquam subito
anerteret ab ea faciem patientis & dicebat: ô maligne spiritus, Be-
elzebub, mortalis inimice D E I, Aspice, ecce preciosum CORPVS
saluatoris & Domini nostri IESV-CHRISTI Domini tui. Nunc D OMINI
obmutescis. Tibi præcipio in nomine & virtute preciosi CORPO-
RIS saluatoris & Domini nostri IESV-CHRISTI Veri DEI &
hominis hic præsentis quem ecce: vt nunc ex eas à corpore huius
creatûræ D E I, sine alicuius alterius incommodo, & proficisci
in profundum inferorum: vt illic crucieris. Nec vñquam redeas.

Demoniaca
eleuata & tē-
tina aëre sex
pedibus al-
tius, horren-
da mugit, ru-
git & v'lurat,
suspensis e-
tia subinde
custodibus.
Visus & Au-
ditus.

G Æquè verò statim ac diabolus dixisset: Egregiar, sed regrediar:
distorquebat, agitabat, & cruciabat ita misellam creaturam: vt
ossa ficeret illi conquassari, fractarique, dentibus stridere: &
humanam penitus perdere figuram. Et sic in illa reuera sese de-
monstrabat, adeò erat turgida, inuersa, habens latam faciem con-
spersam guttam maculis versiculoribus bufonis, os apertum,
linguam exertam, & versans in capite crassos oculos albos lucen-
tes, vt candelæ, turpiterque horribilis aspectu, sese eiaculabatur

i iij

Le thesor de la victoire

altitudine plusquam sex pedum, & quasi sese euellens à manibus octo, decem, & quindecim hominum (híc solummodo, vt dictum est, representatorum per duos aut tres) quos inuitos etiam eleuabat, terribiliter mugiens & v lulans, & sic horribilis voce & asperitu facta tenebatur in aëre auertens faciem à sacratissima H O S T I A & aspiciebat populum & fornices ecclesiæ, Donec audiretur expiratio, expirium siue flatus vt venti exire de ore illius.

H Quæ eodem temporis momento perdens istam horribilem deformationem, crassitudinem, & ponderositatem, cadebat in manus suorum custodum horridior mortuâ, muta, surda, cœca, sine

Corpus sa- xenum spe- ciatum, vt deforme- Visus. vlo motu & sensu, distortis colligatisque in auersum brachiis, & cruribus, spinâque dorsi conuulsa, totoque corpore effecto vt vnius partis sine iunctura, rigido frigido & duro, vt est lapis siue repagulum ferreum: sicque gibbosa, rotunda vt echinus, & demutata contrafactaque, demonstrabatur omnibus vndequaque cōuersa, cruribus etiam aliquando detectis, vt fieret manifestior.

I Postea verò contingebatur & contrebatur ab omnibus: tum maximè à coniuratis in reformatæ religionis nomen, hominibus omnino fortissimis. Qui tamen citius effregissent, quam mouere fecissent aut extrellum nasi, aut auricularum, aut alias membris illius, ita tota obrigescebat durissima. Tumque Tenebatur, vt loquebatur illa postea declarans se pati malum incredibile: diabolo scilicet ex animi cruciatu faciente vt lapidesceret corpus.

K Attamen eodem temporis punto, quo recipiebat verum vitæ panem saluatorem & dominum nostrum I E S V M C H R I S T V M in sanctissima H O S T I A, ex eo statu longè alias mortuis deteriore redibat in animi & omnium membrorum (excepto brachio sinistro usque ad octauum diem Februarij) valetudinem & sospitatem, ditatam ornatamque præterea (vt dictum est) grata pulchritudine omnibus grata, dextraque manu signum crucis facies agebat gratias D E O: placideque populum aspiciebat.

Hoc autem semper fuit simile nisi vice postrema. Quia quādo reuerendus Pater Episcopus, Confessus, Ieiunus & concomitatus à Dignitatibus ecclesiasticis super tabulatum, & à Magistratibus iusticię super pulpitū, vt sero precedentibz Beelzebube eos petuerat, vt essent testes egressus eius: Pro more congenulatus adorabat saluatorem & dominum nostrum I E S V M C H R I S T V M, quem offerebat labiis plusquam mortuæ à nemine contentæ super pulvinaribus: Tum diabolus sese repræsentans in carne patientis, conatus fuit manibus eiusdem, capere brachium quo Episcopus tenebat sanctissimam H O S T I A M. Vnde bonus Episcopus mu-

Contrecta- tum.

Tactus.

C O R P V S
D O M I N I
dissoluit om-
nia opera
Diaboli.

ET IMAGE REPRÉSENTANT AV. VIT. LA TRIOMPHANTE VICTOIRE DU RÉCÉVÉ CORSE
D'UN SUR LE PRÉT MALLIN EN BREVIERS, PAR GRAND MIRACLE OPÉRÉ A L'AON

1570

Ms. 100

Ms. 100